

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นการกระทำโดยฝ่ายปกครองของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐ และมักกระทำด้วยการจับกุม ลักพา จำคุกกักขังหรือจำกัดเสรีภาพโดยมิชอบด้วยกฎหมายการทรมาณต่อบุคคลผู้หายสาบสูญนั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ และมักจะจบลงด้วยการฆาตกรรมบุคคลผู้หายสาบสูญ รวมถึงการปฏิเสธความรับผิดชอบหรือไม่รับรู้รับทราบต่อเหตุการณ์เหล่านั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของบุคคล อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลผู้หายสาบสูญ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล สิทธิที่จะไม่ถูกรังแก สิทธิที่จะไม่ถูกจับกุม คุมขังโดยอำเภอใจ หรือสิทธิในการได้รับการดำเนินคดีอย่างเป็นธรรม อีกทั้งสิทธิในชีวิตและร่างกายเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสิทธิดังกล่าวด้วยการสนับสนุนด้านปัจจัยและสิ่งแวดล้อมให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสพัฒนาทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย บุคลิกภาพและความเป็นอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ในขณะที่รัฐก็ต้องมีมาตรการที่ได้ผลในการปกป้องคุ้มครองสิทธิดังกล่าว นำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมและชดเชยเยียวยาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการละเมิด¹ การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นมิได้เป็นการละเมิดเพียงสิทธิของบุคคลผู้ที่ถูกกระทำเท่านั้น แต่ยังถือเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลผู้มีความสัมพันธ์กับบุคคลผู้หายสาบสูญ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ญาติ เพื่อน และรวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่เกิดความหวาดกลัว ระแวง การถูกคุกคาม และความไม่เชื่อมั่นในความยุติธรรมของกระบวนการยุติธรรม ที่สำคัญการเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเปรียบเสมือนปัจจัยสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขของบ้านเมือง

การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นได้เกิดขึ้นทุกประเทศในโลกนี้ จากรายงานของคณะทำงานเกี่ยวกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับหรือโดยไม่สมัครใจ (Working group on

¹ พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ. (2551, ธันวาคม). กระบวนการยุติธรรมกับสิทธิมนุษยชนในเรื่องการละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการเวทีความคิดเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ชุดคุ้มครองสิทธิมนุษยชนครั้งที่ 2). หน้า 35.

enforced or Involuntary Disappearances) ซึ่งจากรายงานประจำปี 2007 ที่ได้รับการรับรองแล้ว ได้แสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่มีการก่อตั้งคณะทำงานขึ้นในปี ค.ศ. 1980 นั้น คณะทำงานเกี่ยวกับการหายสาบสูญได้ส่งต่อคดีการหายสาบสูญโดยถูกบังคับหรือโดยไม่สมัครใจ ให้แก่รัฐบาลของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อคู่ต่อไปรวมจำนวน 51,763 คดี ซึ่งมีเพียง 2,702 คดี ที่สามารถคลี่คลายได้ในระยะเวลา 5 ปี โดยคงเหลืออีก 41,257 คดียังคงไม่มีความชัดเจน ทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นใน 78 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นปรากฏขึ้นอย่างเป็นระบบในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงของการปกครองประเทศเยอรมัน โดย ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ซึ่งพบว่าภายหลังจากช่วงนั้นทศวรรษที่ 1960 ถึง ทศวรรษที่ 1980 ในภูมิภาคลาตินอเมริกา ได้เกิดการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญอย่างรุนแรง เพราะสืบเนื่องมาจากการปกครองแบบเผด็จการทหาร หลังจากเกิดการบังคับให้หายสาบสูญขึ้นอย่างแพร่หลายและรุนแรง จึงส่งผลให้นานาชาติได้ให้ความสนใจต่อปรากฏการณ์ดังกล่าวโดยทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของลาตินอเมริกา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ได้แสดงการตอบโต้ต่อเหตุการณ์การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญโดยการเรียกร้องให้ทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง ต้องเคารพต่อหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนและต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายอย่างเป็นธรรม ซึ่งรวมถึงการสอบสวนต่อเหตุการณ์ดังกล่าวด้วยความเป็นธรรม แต่การเรียกร้องดังกล่าวข้างต้นก็ไม่สามารถที่จะยุติการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญได้ นอกจากนานาประเทศที่เกี่ยวข้องต่างเพิกเฉยต่อการเรียกร้องดังกล่าวแล้ว ยังปรากฏว่าเหตุการณ์การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญยังได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนแพร่ขยายไปยังภูมิภาคเอเชียกลาง เอเชียใต้ และเอเชียอาคเนย์ แม้ในระแวกหลังจะมีเหตุการณ์ดังกล่าวลดลงบ้างแต่ก็ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเคย และยังคงขาดการแก้ไขทั้งทางด้านกฎหมายและการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน

ในกรณีของประเทศไทยที่ถือว่าเป็นหนึ่งนานาประเทศที่ประสบปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญมาอย่างช้านานและยังขาดไร้ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแม้ในสายตาของต่างชาติหรือแม้แต่คนไทยที่มองว่าเป็นการคุกคามสิทธิมนุษยชนอย่างออกนอกและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งถือเป็นการหายสาบสูญของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองจำนวนมาก อาทิเช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ในปี 2535 เหตุการณ์ทั้งหมดดังกล่าวล้วนแล้วแต่เกิดการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญทั้งสิ้น มิใช่เพียงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองเท่านั้นที่ทำให้เกิดการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล เช่น การปราบปรามยาเสพติดในช่วงการบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ที่ปรากฏว่ามีการหายสาบสูญของบุคคลจำนวนมากซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของมูลนิธิกระจกเงาที่ได้รับณรงค์

ในการติดตามหาบุคคลที่สูญหายว่าในปี 2546 จนถึง 21 เมษายน 2551 ทางศูนย์ฯ ได้รับแจ้ง เหตุการณ์คนหายตัวไปของคนในสังคมทั้งสิ้น 1,007 ราย แบ่งเป็นชาย 340 ราย และหญิง 666 ราย ในจำนวนนี้ค้นหายแล้วจำนวน 634 ราย ยังไม่พบ 373 ราย รวมถึงการปราบปรามผู้ก่อการร้าย ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเหตุการณ์การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญที่เป็นที่สนใจของ นานาประเทศและประชาชนชาวไทยอย่างมากคือ กรณีการหายตัวไปของนายสมชาย นีละไพจิตร ทนายความนักสิทธิมนุษยชนที่ทำคดีเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิของผู้ต้องสงสัยในการก่อความ ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ดังกล่าวอย่างชัดเจน แต่กระบวนการยุติธรรมของไทยไม่สามารถที่จะเอาผิดต่อกลุ่มคนเหล่านั้น ได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากข้อจำกัดทางข้อกฎหมาย ซึ่งรายละเอียดและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และสรุปประเด็นปัญหาไว้ในบทที่ 4 และบทที่ 5 ตามลำดับต่อไป

ปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ ไม่ได้เป็นเพียงการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังถือเป็นการก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีอย่างยุติธรรมตามหลักกฎหมาย เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่แล้วมักมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารบ้านเมือง ของรัฐบาลต่างๆ และความเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจบริหารบ้านเมืองรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้ กฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงที่มีอำนาจเหนือกว่าประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สุจริตใจ ในการร่วมแก้ปัญหของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิเสธต่อเหตุการณ์เหล่านั้นการ เพิกเฉย หรือการตอบสนองต่อเหตุการณ์เหล่านั้นอย่างล่าช้า หรือการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ การบิดเบือนข้อมูล การปิดความรับผิดชอบต่อกลุ่มต่อต้าน หรือแจ้งต่อผู้ที่ต้องการข้อเท็จจริงว่าเป็น การหายตัวไปในระหว่างการปะทะกันระหว่างความขัดแย้ง หรือการอ้างเหตุผลว่าเป็นความมั่นคง ของประเทศจึงทำให้ต้องปกปิดข้อมูลไว้เป็นความลับ ดังกล่าวข้างต้นซึ่งล้วนแต่ทำให้ไม่สามารถ ทำการสอบสวนและดำเนินกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถนำตัว ผู้เกี่ยวข้องในการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญมาฟ้องลงโทษ ไม่สามารถติดตามตัวหรือทราบถึง ชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้หายสาบสูญและไม่สามารถดำเนินการให้บุคคลผู้หายสาบสูญที่ ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดสามารถเข้าถึงกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือผลกระทบต่างๆ จากการบังคับให้หายสาบสูญไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือไม่ได้รับการชดเชยใดๆ เลย หรืออาจได้รับแต่ไม่เหมาะสมและเพียงพอ

เมื่อเหตุการณ์การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นได้ทวีความรุนแรง หรือได้เกิดขึ้น อย่างแพร่หลายทุกมุมโลก ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหลากหลายบริบทในปัญหาเดียว ทั้งยังเป็นการยากต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวแม้แต่เพียงแค่การแก้ไขจำนวนการเกิดคดีน้อยลงก็ตาม ต่อมาในปี ค.ศ. 1979 จึงได้เกิดการวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลให้พ้นจากการถูกบังคับ

ให้หายสาบสูญให้เป็นกฎเกณฑ์เฉพาะสำหรับความผิดอันมีลักษณะของการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (General Assembly) ในมติที่ 33/173 เรื่อง “บุคคลผู้ทำให้หายสาบสูญ” (Disappeared Person) ซึ่งได้เรียกร้องให้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญได้ดำเนินการติดตามและสืบสวนอย่างเป็นธรรม ให้ความเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งยังต้องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Committee) ได้เข้าถึงข้อมูลและประเด็นปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ ต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจึงได้จัดตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการหายสาบสูญดังกล่าว ในปี ค.ศ. 1980 โดยมีมติที่ 20 (XXXVI) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งคณะทำงานเกี่ยวกับการหายสาบสูญดังกล่าวทำหน้าที่ในการติดตามสถานการณ์ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ พร้อมทั้งรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สอบสวนหาข้อเท็จจริง การพัฒนาหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองบุคคลให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ ทั้งยังเป็นสื่อกลางการติดต่อระหว่างรัฐบาลและบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ ซึ่งคณะทำงานก็ยังทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและต่อเนื่องเพื่อเป็นหนึ่งกลไกของการแก้ปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ

ผลของการแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญโดยการวางกฎเกณฑ์เฉพาะของมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาตินั้น จึงได้ก่อให้เกิดปฏิญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ (Declaration on Protection of All from Enforced Disappearance) ซึ่งสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีการยอมรับปฏิญญาดังกล่าวในมติที่ 47/133 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ. 1992 ซึ่งปฏิญญาดังกล่าวถือว่าการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นเป็นลักษณะเฉพาะแบบหนึ่งของการละเมิดสิทธิมนุษยชน และถือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาด้วย ซึ่งทุกประเทศจะไม่ปฏิบัติ อนุญาต หรือยินยอมให้มีการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ เพื่อเป็นการป้องกันและขจัดปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ แต่เนื่องด้วยมาตรการของปฏิญญาดังกล่าวไม่มีผลบังคับเป็นกฎหมายจึงยังทำให้เกิดการบังคับให้หายสาบสูญอย่างเช่นเคย และนานาประเทศยังยังเพิกเฉยหรือมิได้มีการนำข้อมาตรการดังกล่าวมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญภายในประเทศของตนอย่างจริงจัง ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้เกิดอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance) ซึ่งถือเป็นอนุสัญญาที่มีระยะเวลาในการร่างและการผลักดันให้รับรองเร็วที่สุดในประวัติศาสตร์ขององค์การสหประชาชาติ จากการรับรองในระยะเวลาที่เร็วขึ้นนั้นเป็นอีกมุมของการแสดงให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวต้องการแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติยอมรับอนุสัญญาดังกล่าวในมติที่ 61/177

เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 2006 ซึ่งนับว่าอนุสัญญาดังกล่าวเป็นหนึ่งในปัจจัยของการแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ โดยอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดมาตรการต่างๆ เอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการในด้านการป้องกันโดยการห้ามมิให้ประเทศใดอนุญาตหรือให้มีการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ รวมทั้งการห้ามไม่ให้มีการกักขังบุคคลในที่ลับ หรือการให้รัฐทุกรัฐทำทะเบียนข้อมูลบุคคลผู้ถูกทำให้สูญเสียวิสภาพ และที่สำคัญการกำหนดให้การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญเป็นความผิดอาญาซึ่งส่งผลให้ประเทศที่เข้าเป็นภาคีสมาชิกต้องทำการเพิ่มเติม แก้ไขกฎหมายภายในของประเทศตน รวมทั้งการกำหนดมาตรการเยียวยาแก่ญาติของบุคคลผู้ที่ถูกบังคับให้หายสาบสูญ

ดังนั้น จึงทำให้เห็นว่าอนุสัญญาดังกล่าว เป็นเสมือนจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ทุกภูมิภาคทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยที่ยังประสบปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญอยู่และยังไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนในการรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินการสอบสวนที่ควรจะเป็นไปอย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใดๆ และการลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่กระทำการเป็นหนึ่งในขั้นตอนของการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญนั้นยังไม่เหมาะสมต่อการกระทำ เพราะสืบเนื่องมาจากข้อจำกัดในข้อกฎหมายอาญาของประเทศไทย เห็นได้จากกรณีของการหายตัวไปของ นายสมชาย นีละไพจิตร ซึ่งนับว่าเป็นคดีการบังคับให้หายสาบสูญคดีแรก ที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถนำตัวผู้ที่กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษได้ แต่ไม่สามารถที่จะลงโทษได้อย่างเหมาะสมและยังไม่สามารถที่จะทำให้ปมปัญหาต่างๆ ในการหายตัวไปของ นายสมชาย นีละไพจิตร คลี่คลายลงได้ ฉะนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญโดยเริ่มที่การพิจารณาแก้ไขกฎหมายอาญาที่ยังไม่สามารถเอาผิดต่อผู้กระทำการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญได้ ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดี เนื่องจากผู้เขียนจะได้ศึกษามาตรการต่างๆ ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ ฯ ควบคู่ไปกับการศึกษาสภาพปัญหาการอุ้มหายในประเทศไทยโดยละเอียด นอกจากนั้นจะได้ค้นคว้าถึงสภาพปัญหามาตรการต่างๆ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาถึงข้อดี ข้อเสีย ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของมาตรการนั้นๆ อันจะนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายอาญารวมถึงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ และเป็นการคุ้มครองบุคคลผู้เป็นเหยื่อ ซึ่งนับว่าเป็นหลักประกันในการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยให้ปราศจากการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญและยังเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะ สาเหตุ รูปแบบ และผลกระทบจากปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ ที่ได้เกิดขึ้นในทุกๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวความคิด ในการแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงมาตรการต่างๆ ของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคน ให้พ้นจากการบังคับให้หายสาบสูญ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกระบวนการยุติธรรมและประชาชน ทั้งยังเพื่อสร้างหลักประกันของการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างสงบสุข

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และเป็นปัญหาอันยากลำบากต่อการแก้ไข เนื่องจากกรณีนั้นมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้เกี่ยวข้องหลัก ซึ่งถือเป็นปัญหาที่ยากลำบากต่อการแก้ไข ประเทศไทยควรมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามปัญหาการอุ้มหาย ทั้งเพื่อเป็นการสอดคล้องในฐานะที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ และเพื่อเป็นการแสดงถึงความตระหนักถึงปัญหาการอุ้มหาย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

มุ่งศึกษาถึงลักษณะ สาเหตุ รูปแบบ และผลกระทบจากปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ รวมทั้งอุปสรรคในการคุ้มครองและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และศึกษาถึงมาตรการต่างๆ ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการหายสาบสูญ ทั้งมาตรการต่างๆ ในต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายภายในของประเทศไทย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารเป็นหลักประกอบกับการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่นบทความ วารสาร บทสัมภาษณ์ต่างๆ หนังสือวิทยานิพนธ์ รายงานสถานการณ์ ดัชนีบทกฎหมาย ปฏิญญา อนุสัญญา มติและเอกสารต่างๆ ของ

สหประชาชาติ รวมทั้งตัวอย่างคดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยจะนำมาศึกษาวิเคราะห์และเรียบเรียงตามประเด็นต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึง สาเหตุของปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหายอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. ทำให้ได้ทราบและเข้าใจถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายภายในของไทย อันจะเป็นการแก้ไข ปัญหาการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
3. ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร หรือเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจอื่นๆ ได้ตระหนักถึงปัญหาของกฎหมาย กฎเกณฑ์ ของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ
4. เป็นการช่วยเหลือและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ อาทิเช่น ครอบครัว ญาติ ผู้ใกล้ชิดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกกระทำดังกล่าว
5. ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาปัญหาดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา นักกฎหมาย ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวต่อไป